

مجازات جرم های «فضای مجازی»، مجازی نیستند!

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «جرم در تلگرام» را بررسی کنیم.

مطمئناً در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «جرم در تلگرام» را بررسی کنیم.

براساس قانون مجازات اسلامی و قانون جرائم رایانه‌ای تهدید، ایجاد هراس برای اخاذی مالی و یا کام‌جویی؛ جوی‌های غیراخلاقی در موبایل و یا شبکه‌های اجتماعی تلگرام، وایپر، واتساپ و غیره قابل پیگیری حقوقی است.

رشد فزاینده کاربرد فناوری ارتباطات موجب وضع قوانین جدید برای فعالیت در این حوزه نیز شده است.

این قوانین تعامل همه جانبه افراد در استفاده از این فناوری و برقراری امنیت و اعتماد عمومی را فراهم می‌کند.

یکی از این موارد بسیار مهم، فعالیت در شبکه‌های اجتماعی موبایلی است.

به‌رحال فعالیت در شبکه‌های اجتماعی موبایلی علاوه بر خدمات و دستاوردهای فوق‌العاده مهم آن برای هر فرد، تهدیدات و خطراتی نیز در بردارد. لذا شناخت قوانین نحوه فعالیت و همچنین نحوه اقدام در موقع بروز خطر یا تهدید در این حوزه الزامی به نظر می‌رسد.

تا سال 1382 به دلیل محدود بودن فعالیت در فضای مجازی قانون‌گذار کمتر به موضوع جرائم در فضای مجازی پرداخته بود و ادله الکترونیکی برای اثبات دعوی به‌زودی مورد کم‌توجهی واقع شده بود؛ اما از سال 1382 به بعد با تصویب قانون تجارت الکترونیک، ادله الکترونیکی به‌عنوان ادله اثبات دعوی مورد توجه قرار گرفت. باین‌حال با تصویب قانون جرائم رایانه‌ای، قانون‌گذار به‌صورت صریح به موضوع جرم در فضای مجازی پرداخته است.

زمانی که فردی توسط پیامک در موبایل و یا شبکه‌های اجتماعی تلگرام، وایپر، واتساپ و غیره در رابطه با ارباب، ایجاد هراس، آبروریزی و اخاذی مالی و گاهی بهانه‌های زور برای اجبار به کام‌جویی؛ جوی‌های غیراخلاقی توسط فرد دیگری تهدید می‌شود که از صحبت‌های او اسکرین شات (عکس از صفحه موبایل و...) دارد و از وی اخاذی می‌کند یا بلعکس فردی با جملاتی در این فضا تهدید جانی می‌شود، قانون‌گذار امکان شکایت در این خصوص را فراهم کرده است.

قانون چه می‌گوید؟

اول، مطابق قانون افشای اطلاعات؛ خصوصی، جرم است. ماده 745 قانون مجازات اسلامی و در ادامه آن ماده ۱۶ قانون جرایم رایانه‌ای؛ رایانه‌های افشای اسرار خصوصی دیگران را جرم دانسته و مجازات آن را جزای نقدی و

تا دو سال حبس در نظر گرفته است.

ماده 16 قانون جرائم رایانه‌ای می‌گوید: «هرکس به وسیله سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی، فیلم یا صوت یا تصویر دیگری را تغییر دهد یا تحریف کند و آن را منتشر یا با علم به تغییر یا تحریف منتشر کند، به نحوی و به نحوی که عرفاً موجب هتک حیثیت او شود، به حبس از نودویک روز تا دو سال یا جزای نقدی از پنج میلیون (5.000.000) ریال تا چهل میلیون (40.000.000) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.»

تبصره - چنانچه تغییر یا تحریف به صورت مستهجن باشد، مرتکب به حداکثر هر دو مجازات مقرر محکوم خواهد شد.

دوم، تهدید به انجام عملی که ممکن است موجب ضرر آبرویی یا شرافتی یا افشای اسرار خانوادگی گردد، خواه تهدیدکننده به این واسطه، تقاضای مال به قصد اخاذی کرده و یا نکرده باشد، جرم مستقلی است که بر اساس ماده ۶۶۹ قانون مجازات اسلامی تا هفتاد و چهار ضربه و شلاق و یا از دو ماه تا دو سال حبس برای آن در نظر گرفته شده است؛ بنابراین همین که کسی شما را تهدید به افشای اطلاعات خصوصی (شامل عکس‌ها، متن چت‌ها، صدای ضبط شده، فیلم و...) کرده باشد، حتی اگر هرگز آن عمل را انجام ندهد (که در اکثریت مواقع این تهدیدات هرگز عملی نمی‌شوند)، ارتکاب جرم تهدید از سوی او قطعی و برای شما قابل شکایت و پیگیری است.

متن پیام‌های فضای مجازی، ادله الکترونیک است

سوم. برخلاف تصور عموم که متن گفتگو در تلگرام، وایبر، فیس‌بوک و شبکه‌های اجتماعی دیگر، ایمیل، صدای ضبط شده و فیلم را جزو دلایل قابل استناد به‌شمار نمی‌آورند، قانون، ایمیل، الکترونیک را به رسمیت شناخته است؛ بنابراین اگر کسی شما را در وایبر یا فیس‌بوک یا تلفن همراه یا ایمیل، تهدید کرده است، باید بدانید تمام این محتواها در دادگاه به‌عنوان دلیل از شما و برعلیه شخص تهدیدکننده پذیرفته خواهند شد.

دادگاه، با مکانیسم مشخصی که توسط کارشناسان حوزه فناوری اجرا خواهد شد، صحت مدارک شما را بررسی کرده و در صورت تأیید، ملاک و مبنای صدور حکم قرار خواهد گرفت.

در این مورد ماده 12 قانون تجارت الکترونیکی چنین می‌گوید: «اسناد و ادله اثبات دعوی ممکن است به صورت داده‌پیام بوده و در هیچ محکمه یا اداره دولتی نمی‌توان بر اساس قواعد ادله موجود، ارزش اثباتی داده‌پیام را صرفاً به دلیل شکل و قالب آن رد کرد.»

اما مهم‌ترین نکته در این مورد این است که پذیرش ادله الکترونیکی از سوی دادگاه با روش‌های قانونی و توسط کارشناسان خبره در حوزه فضای مجازی (تأیید کارشناسان پلیس فضای مجازی) مورد پذیرش قرار می‌گیرد و گرنه ممکن است دادگاه آن دلایل را از فرد نپذیرد.

بنابراین اطلاعاتی که شما با هک کردن ایمیل یا اکانت طرف مقابل یا کار گذاشتن غیرقانونی دستگاه ضبط صدا یا تصویر در محل اقامت، دفتر کار یا خودروی وی به دست بیاورید، در دادگاه مورد پذیرش قرار نخواهد گرفت. (در شکل‌های شدیدتر ممکن است این‌گونه اقدامات برعلیه خودتان استفاده شود)

بنابراین در پاسخ به یک رفتار مجرمانه، نباید دست به اقدامات مجرمانه‌ی متقابل بزنید.